

Pályázatok

Pályázatok és apróhirdetések díjszabása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vas-
tagon szedett betűkből 32 fillér. Állás-
keresőknél 10, ill. 20 fillér. Legkisebb
hirdetés díja 2 pengő. Az összeg előír-
küldendő be: lehet 10 filléres levélbé-
lyegeken is.

MAKÓI ORTH. IZR. HITKÖZSÉG.

אקרויט דקהלנו יצוי חלשיו ביום הועד של א'
בחקתי הריצה ספיק למלא מקום הרומיין
שנשאר פנוי ע"י פטירת הרב הגאון הסניד
המנוח מ"ה חיים יודא דייטש וצ"ל באופן
שמבקשים בחור כהלכה בחורה ויראה
ובחסידות, בן גדולים ואורח הארץ, אשר
יהי ראוי לאיצטלה הוזה למלא מקום
גדולים, שישא את בת הרב הגאון המנוח ויל
השיבות נערכות על כתיבת אלמנת הרב ד"ר
ז"צ. Deutsch Lipótné rabbiné, Makó.

זאב צבי מאנטאן שלמה רובינשטיין
ראש הקהל. סגן רה"ק.

Viktória Sajt ÖLBŐ

Lerakat: VII., Nyár-u. 34.

Schuls-Tarasp

(Svájc) 1250 m. a tenger színe fölött.
Gyógyfürdő a nap-magasslaton.
Egyenértékű források és fürdők mint
Karisbadban és Marienbadban.

Hotel Viktória

elsőrendű, orth. כשר, mérsékelt
árakkal. Prospektust küld:
A. Kempler, Lugano (Schweiz)

Dr. Frenkel Bernát

vallásánár

ZSIDÓ NEVELŐINTÉZETE

Bpest, XIV., Szabó József-utca 14.
Üdülő: I., Béla király-út 34.
Telefon: 165-170.

INTERNATUS fiúknak és lányoknak
Leánytovábbképző 14 évesnél idősebbeknek.
Korrepetáló tanfolyam, zene,
nyelvek.

GYERMEK ÉS DIÁKÜDÜLŐ
A SVÁBHEGYEN, 3000 négyszögletes
PARKBAN. Külön gyermeksport!
Fejlesztőknek is. Prospektus díjtalan.

Orth. fiuinternátus Miskolcon!

Szeptember elsején Miskolcon, a miskolci orthodox rabbi felügyelete
alatt, az iskolák közelében tanári korrepetálással, idegen nyelvek, zenetanítással,
orthodox fiuinternátust nyitok. Az internátust minden igényt kielégítő kom-
forttal látom el. Felvilágosítás: Horovitz Ferencné, Ujhuta, Joli panzió.

A szíves érdeklődők referenciáért A uszterlitz miskolci főrabbi úrhoz s a mis-
kolci „Erzsébet” fiúiskola igazgatóságához fordulhatnak.

BECKERT HUGÓ parókakészítő specialista

Speciális kivétel! VII. DOB-UTCA 27. Speciális kivétel!
Elegáns paróka fejhez simuló hártavékony szőllel,
csakis valódi prima hullámos hajból készíve.

Apró hirdetések

SZÉFER TÓRA garantáltan kóser, első-
rendű száffértől, olesón eladó, Megbi-
zott: Lövinger Juda, Debrecen, Cso-
konai-utca 38.

MINDEN tekintetben megbízható, ügyes,
szorgalmas, vallásos zsidó lányt keresek
szakácsnőnek nagyobb háztartásba.
Ajánlatok igénymegjöléssel „Buda-
pestre, rögtön” jelíggel a kiadóba.

SZOMBATTARTÓ, feltétlen megbízható,
fűszerszakmában jártas fiatalembert
alkalmaznék nyári hónapokra, esetleg
állandóan. Löwy Jakab, Aszód.

NYARALÁSRA valamint a tanévre vál-
lalnék vallásos diákokat teljes ellátás-
sal és talmudoktatással nagyvárosban,
ahol mindenféle iskola van. Jelige:
„Orth. rabbi.”

Jeligés hirdetések feladóinak címét diszkrécióban tartjuk.

BIZTOS megélhetésű, jesivát járt, maga-
sabb, jómegjelenésű, intelligens fiatal-
embert keresek igen szép, fess, 21
éves hugomnak, P 15-20.000 hozó-
mánnal. Jelige: „Előkelő család”

MÁTRAFÜREDEN kisvasut és autó-
busz állomásnál folyóvízes szobákkal
orth. kóser penzióban legelőcsőbb nyar-
alás Mandl Erzsébetnél, legszebb hely-
en a fenyvesben.

VIDÉKEN lakó önálló, biztos megélhe-
tésű, vallásos 30 éves gabonakereskedő
3-4 ezerrel nősilne. „Valódi ésszes
chájil” jelige.

GYERMEKSZERETŐ vallásos leányt,
ki kis háztartásban mindent vállal,
azonnalra felvennék. Függönyüzlet,
Bpest, Kecskeméti utca 15.

A „Zs. U.” ápr. 15-iki számában a
berettyóújfalusi Cheva által meghir-
detett pályázat ügyében közlik:
A meghirdetett „Batlan”-állást betöl-
tött néhai Blum Ignác hajdon leánya
kiházasítását előmozdítandó, a che-
vratagok nagy része a pályázati fel-
tételnek megfelelő 35-45 éves
olyan talmidchóchomra adná szava-
zatát, ki e hajdonat feleségül venné.
Komoly reflektánsok leveleit „Sídüch
hógüm” jelige alatt továbbítja a ki-
adóhivatal. Diszkréció biztosítva.

MEGBIZHATÓ perfekt vallásos szakács-
né azonnalra felvétetik. Schönberger,
Király-utca 14. II. 2.

SZÜNIDŐRE keresek nyaralásra teljes
ellátással 18-23 éves németajkú zsidó
urileányt, aki 4, 7 és 8 éves gyerme-
keimmel szórakozzék, minden munka
nélkül. Friedmann Lipót, Salgótarján.

KERESEK sógornóm részére, kinek esi-
nosan berendezett üzlete van, vallásos
fiatalembert. Jel.: „Bócher előnyben”.
BELVÁROSI nőruha szalonomban uri-
lányok gyors kiképzést nyerhetnek. Je-
lige: „Elsőrendű”.

UJHUTA klimatikus gyógyhely. (700
m.) Megnyit a Joli-villában az orth.
kóser penzió. Kívánatra prospektus.
Printz Lajos, Ujhuta, Joli-villa.

AZONNALI belépésre keresek megbíz-
ható, jól számoló orthodox-zsidó kiszol-
gáló leányt, fűszer-, textil- és vegyes-
kereskedésben. Ajánlatot fizetési
igény megjelölésével kérek. Grünfeld
Herman, Hajduszoboszló.

Jeligés levelek továbbításához 20 filléres bélyeg mellékelendő.

VÁCI-UTCAI nőruhaszalonomat meg-
osztanám szombattartó fűzőssel vagy
kalappal. Telefon: 184-114. (Ugyan-
ott tanulóleány két éves szerződéssel
felvétetik.)

MÁTRAFÜREDEN megnyit az elis-
mert első orth. kóser KLEIN PENSIÓ
Folyóvízes szobák. Olesó előszőzői
árak.

FIATAL feltűnően csinos jóalakú lány-
rokonhoz benősülhet jólmenő vállala-
tba, előkelő családba, magasabb, jó-
megjelenésű intelligens 26-30 éves
fiatalembert. Jelige: „Ben tajró v'jóré
somájim”.

JÓLMENŐ szalonnal bíró szabónő férj-
hezmenne szombattartó uriemberhez.
Jelige: „32-36 éveshez”.

ÜDÜLJÖN ZUGLIGETBEN! Arnyas-út
10. (Szarvasnál.) Modern, gyönyörű
fekvésű kertes villa. Elsőrendű orth.
ellátás tanulóknak is. Tel.: 164-838.

13 ÉVES fiamat, kisebb vidéki helyre is,
teljes orth. ellátásra kiadnám. Jelige:
„Fizetek érte”.

INTERNACIONÁLIS, intelligens ipari
szakmára gyors kiképzést nyerhet. Je-
lige: „Denta”.

CERTIFIKÁTTAL rendelkezem palesz-
tina beutazásra, egy nő részére is. Ki-
utazni szándékozó írjon „Palesztina”
jelíggel válaszbélyeggel.

SZÜLŐK FIGYELMÉBE! Küldje gyer-
mekét kíséret nélkül a kitűnő subal-
pini levegőjű Mátrafüredre az orth.
kóser Klein-penzióba ahol külön mo-
dern, folyóvízes, fürdőszobás villában
lesznek elhelyezve. Orvosi felügyelet.

Felelős szerkesztő és kiadóhivatal:
GROSZBERG JENŐ

Klein S. nyomda, Bpest, VI. Lovag-u. 14.
Telefon: 1-111-95.

אללנעמיינע יירישע צייטונג

נ"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította: Groszberg Lipót ז"ל	Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 26/C. Telefon: 1-238-08. Csekk számla: 50.791. Egész évre 20 pengő. Külföldre P 25.	Szerkeszti: Groszberg Jenő
---	--	--------------------------------------

A london-lubluni tengely

Száz év előtti machzor került kezünk-
be, Németországból. A szöveg gyönyörű
kiállítású, mellékelve van német for-
dítás zsidó betűkkel, de azok az imák
amelyekben a középkori zsidó piyüt-köl-
tők kifejezik szívük keservét a zsidósá-
got ért igaztalan üldözések, kíméletlen el-
nyomások miatt, nincsenek lefordítva,
vagy csak részben vannak átültetve, de
ilyenkor a kiadó megjegyzi, hogy ez a
szöveg oly időben íródott, amikor még
jogtalanságokat követtek el a zsidók el-
len, nem pedig olyan volt a helyzet, mint
most, amikor az ország törvényei nem
tesznek különbséget Izráel fiai és az
ország többi lakosa között.

Vajjon hitte volna-e a machzor kiadója
és jegyzetekkel való ellátója, hogy száz
év múlva visszatér majd a középkor a
maga borzalmasságában? Vegyük elő
pl. a budapesti napilapokat, amelyek
távolról érthető módon rezer-
váltan írják, olvassuk belőlük június
22-én: 1. Németországban összeírják a
zsidóság vagyonát és valószínűleg fel-
használják a négyéves gazdasági terv
finanszírozására. 2. Német katona nem
bélhet lakást olyan házban, amelynek
tulajdonosa zsidó. 3. Zsidó feladók nem
adhatnak fel a postán tömegnyomtat-
ványt csak zsidóknak. 4. Berlinben a szó-
szoros értelmében pogromszerű kilengé-
sek voltak, amelyek azt bizonyítják, hogy
amikor Oroszországban történt,
hogy a huligánok a rendőrség tüntető
távolletében fosztogathattak és rabolhat-
tak, megtörténhetik a fegyelmetett Né-
metországban is. 5. Berlinben több mint
kétezer zsidó le van tartóztatva, állandó
razziák vannak.

Az emberi szolidaritásba vetett re-
mény szertefoszlott, az óvatosságot csak a
kis talmudtörák fogják megtartani.
Ez ezekben a napokban minden zsidó
ember gondoljon azokra a szavakra, ame-
lyeket vértanúsága pillanatában hangoz-
tatott Rabbi Chananiah be Teradon: „a
pergament elég, de a rajta levő tórai
igék a levegőbe szállnak és megmarad-
nak.”

találtak Magyarországon is, amennyiben
a József körút elején az egyik szélsősé-
ges jobboldali újság minden napra ké-
szerletbe tart egy kifüggesztett zsidó
és izgató cikket vagy hirt.

A jobb ember idegeire mennek a dol-
gok és már nem is meri az idevonatkozó
újsághireket elolvasni. A Távól-Kelet
romboló áradása mintha megismétlődött
volna Európában. A Hoanghó kínai folyó
rettenetes iszapos áradása átvitt érte-
lemben megismétlődik nálunk Európá-
ban. Mert minek nevezük azt, hogy —
amint mult számunkban is megirtuk —
a müncheni zsidó hitközséggel váratlanul
közölték a hatóságok, hogy lerombolják
az ottani, messze földön híres, gyönyörű
zsinagógát, mivel helyére autóparkot lé-
tesítenek. Ujabb jelentés szerint a nürn-
bergi templomot is lerombolják, sőt az-
al foglalkoznak, hogy megállapítsák,
hogy az egész birodalom területén meny-
nyi templom lehetséges és a többi lerom-
bolják. Eddig csak Szovjet-Oroszország-
ban divott a templomok elbontása olyan
ürügy alatt, hogy kell a népnek szóra-
kozóhely és most ime a szovjetnek leg-
nagyobb ellensége, szent helyeket rombol,
szépséti vagy kényelmi okokból. Olyan
ez, mint a szentély elpusztulása, mint a
chorban. Olyan szomorú, olyan lesújtó!

A Hoanghó rettenetes áradása szétsza-
kította a gátakat. Az áradás pusztítása
csak úgy vált lehetségessé, hogy a gátak-
ban repedések voltak. Ezt fogjuk fel
erkölcsi értelemben és igyekezzünk be-
felé Izráel házaiban megerősíteni a gá-
tákat. Arra kell igyekeznünk, hogy ellen-
álló képessé tegyük magunkat. Minden
áldozatot meg kell hoznunk az intézmé-
nyeinkért, mert amikor a nagy templa-
mokat lerombolják, a zsidóságot csak a
kis talmudtörák fogják megtartani.

Ez ezekben a napokban minden zsidó
ember gondoljon azokra a szavakra, ame-
lyeket vértanúsága pillanatában hangoz-
tatott Rabbi Chananiah be Teradon: „a
pergament elég, de a rajta levő tórai
igék a levegőbe szállnak és megmarad-
nak.”

Ebben a szellemben szeretettel, vigasz-
szal és erősítést váró érzéssel gondolunk
arra, hogy hétón, Szívon 28-án Lublin-
ban, abban a városban, amelyben a hal-
hatatlan emlékü Rabbi Meir Schapira
megalapította az ő nagyhirű Tóra-intéz-
ményét, meg fogják ülni a Tóra ünnepét,
amennyiben a Talmud összes traktátusai-
nak — a világzsidóság naponkénti egy
lap gemore-penzum (daf jajmi) általi —
átanulmányozása alkalmából szijimöt
rendeznek a világ minden oldaláról érke-
ző talmudtudósok és Tóra-hívek részvé-
telével. Ez tehát az össz-zsidóság szij-
jumja! A budapesti daf jajmi-siürről
lapunk más helyén emlékezünk meg. Kül-
önösen élénk visszhangot keltett ez az
ünnepe a londoni zsidóság körében, amikor
az összes angolországi rabbik, dr. Herz
birodalmi főrabbiával és Gaster londoni
portugál chachammal az élükön a Tóra
ünnepével kapcsolatban a Tóratanulás
támogatására nagy akciót indítottak.
Meleg felhívással fordultak az angol
zsidósághoz, hogy Szívon hava fényes
demonstrációja legyen a Tóra-tanulás
előmozdításának. A londoni városi ható-
ság engedélyezte a főútcákon transzpa-
rensek elhelyezését, melyek a Tóra-ün-
nepség érdekében való jiddis és angol
jelszavakat hirdetnek. Amikor sok eu-
rópai országban a pusztulás mérgét sze-
retnek a zsidóságra bocsájtani, látjuk,
hogy más országban megtalálták az élet-
elixirt, létküzdelmünknek egyetlen fegy-
verét: a belső lelki és szellemi élet me-
gerősítést, megújítást a Tóra szelle-
mében. Igen „Ez a Tóra, amelyet Mózes
mesterünk hozott le számunkra”, ez a
Tóra, amely elkísér bennünket szenvedé-
seink közepette. A chorbant látó próféta
azt hangoztatta: „Ez szolt szívemhez,
ezért remélek.” Bölcsseink az igét így ér-
telmezik: „Ezt a Tórát veszem tekintet-
be, azért reménykedem, hogy elmúlik a
mostani keserűség.”

Amikor annyi szó esik különféle ten-
gelyekről, számunkra a london-lubluni
tengely jelenti a belső erőt és az erköl-
csi célt.

A felsőházban újból szó esett a zsidótörvényről

Gróf Károlyi Gyula volt miniszterelnök a felsőház szerdai ülésén beszédet tartott, melyben többek között kifejtette: — Nem kell zsidótörvényt hozni, hanem állítsák helyre a közéleti tisztességet, teremtsenek rendet az országban és akkor minden szépen megy magától is. Ne higyük, hogy a zsidótörvény életbeléptetésével kiküszöböljük mindazokat a bajokat, amelyek a kormány szerint felvetették ezt a kérdést. Nem volt szükség zsidótörvényre, mert ezt a bajt a rossz gazdasági politika termelte ki. Az ifjúsá-

got belekergették a felforgatók táborába. Nem teremthetünk rendet, amíg nem orvosoljuk a bajok gyökerét. Örfly Imre azt hangsúlyozta, hogy aki a magyar nemzet ezeréves létét tagadja és más államok berendezkedését akarja lekopirozni és átültetni, nem magyar ember. Olyan politika, mondotta, amely a magyar lélekkel ellenkezik, bármilyen izmus, bármilyen totalitás, nem lehetséges ebben az országban. A magyar nemzet ma lelke mélyén vallásos és nem politikai az, aki ezzel a vallással szemben

számol. A zsidótörvényről megállapította, hogy kultúrember nem szeret embertársainak fájdalmat okozni. Az úgynevezett zsidótörvény tető alá hozatalánál egyáltalán nem tartottam szerencsésnek azt a *fundamentum divisionis*-t, hogy a kereszténység szentségének döntő szerepe legyen a magyar állampolgárok klasszifikálásánál. Nehéz szívvel kellett ebben a kérdésben dönteni, annak ellenére, hogy nem térhettünk ki előle. Meggyőződésem, a magyar zsidóság nagy része be fogja látni: a végszükség vezetett bennünket...

Amerika a német zsidóüldözések ellen

A „Telegraph” című londoni lap berlini tudósítója azt írja, hogy a berlini lakosság láthatóan unja a sok zsidóüldözést és bizonyos undorral nézi már az eseményeket. A lakosság maga nem tanúsít ellenséges magatartást a zsidók ellen, sőt látogatja a zsidó üzleteket.

Corden Hull, az Egyesült Államok külügyminisztere jegyzéket intézett a német kormányhoz, amelyben felhívja a berlini kormányt a zsidóüldözések ellen, hogy az amerikai kormány véleménye szerint a legújabb németországi zsidóüldözések az emberiség legegységesebb szabályait is nélkülözik. Az amerikai közvéleményben mély felháborodást váltottak ki ezek az események és súlyos visszahatásokat vonhatnak maguk után.

A „Zsidó Távirati Iroda” értesülése szerint az angol, amerikai és francia kormányok tiltakoztak Berlinben Németországban élő polgárai vagyonának elkobzása ellen a Göring-rendelet kapcsán, mely tudvaleg az összes, 5000

márkan felüli németországi zsidó vagyonok összeírását és esetleges elkobzását irányozza elő.

Az angol kormány berlini követe útján három ízben is érdeklődött a Göring-rendelet tulajdonképeni értelméről és céljáról, de egyetlen egyszer sem kapott választ. Az angol kormány közölte a berlini illetékes tényezőkkel, hogy amennyiben angol illetőségű zsidók elvesztenék németországi vagyonukat a Göring-rendelet következtében, úgy Nagy-Britannia diplomáciai védelemben fogja részesíteni őket.

Berlin, június 21. A megalakult új német nemzeti egyház a napokban tette közzé programját. A dokumentum harminc pontot ölel fel és azzal kezdődik, hogy a német nemzeti egyház a kereszténység ellen minden eszközzel harcolni

fog és a birodalom határai között vezetőszerepet akar elfoglalni a többi egyházak fölött. A német nemzeti egyház kihangsúlyozza azt az akaratát, hogy kizárólag a nemzet és a faj eszméit kívánja szolgálni és nem tűr meg olyan egyházat, amely nemzetközi vezetés alatt áll, vagy nemzetközi kapcsolatokat tart fenn. Követeli mindenekelőtt ama ingatlan vagyonok kisajátítását, amelyek más egyházak és felekezetek birtokában vannak, követeli továbbá a Biblia és az összes vallási jellegű íráskönyvek terjesztésének megszüntetését. A nemzeti egyház kijelenti, hogy Hitler Adolf könyve „Mein Kampf” a legtisztább erkölcsi megnyilatkozás, amely könyvből a német népnek örökre inspirációkat kell merítenie. A német nemzeti egyház eltávolítja oltáraitól a keresztet és Bibliát, úgyszintén az összes szentképeket. Helyükbe a Führer könyvét és a kardot helyezi. A prédikátorok olvasni fogják a „Mein Kampf”-ot és kommentálják. Jövőben a keresztelő ceremónia abból fog állni, hogy a házaspár, férfi és nő kifogja nyilatkozni, hogy árják és igérni fogják, hogy gyermeküket „német szellemben fogják nevelni a német néperért”. A német nemzeti egyház nem ismer vallásoktatást. Nevelési centrumok csakis: a család, az iskola és a Hitler-ifjúság. A dokumentum végül kifejti, hogy a keresztények keresztjét helyettesíteni kell kampóskereszttel. Az új egyház esküformulája: „Esküszöm, hogy Hitler Adolfhoz örökké hű maradok.”

A hetvenéves Horthy Miklós

Hazánk összlakosságának szíve felekezeti különység nélkül egyesült áhitatban az elmúlt szombaton. A Kormányzó Ur 70. születésnapját ünnepelte az egész ország. Összinté imák szállottak az egek Urához, hogy Ófőméltóságát az i'teni gondviselés még soká megtartsa testi és lelki frissességben, erőben és egészségben, az ország üdvére, hogy maradjon az emberi kor legvégsőbb határáig a hazafias erények, a becsületes munka, a rend, a fegyelem, az ország lakosai békés együttműködésének sziklaszilárd oltalmazója és fenkölt gondolkodású irányítója.

Szerte az ország minden zsidó hitközségében felhangzottak a könyörgő imák. A budapesti orth. hitközségben a nemzetiszínű drapériákkal impozánsan feldisznított, zsúfolásig megtelt Kazinczy-utcai főtemplomban a hívők soraiban megjelent a hitközségi előjáróság, választmány és képviselőtestület, valamint az orth. országos iroda és számos felekezeti intézmény vezetősége. A liturgiai rész a 21., 45., 121. és 150. zsolttárból állott, miután Sussmann Viktor rabbi a nyitott frigidá előt a „Hanajszén t'süü”-imát recitálta el mély ájtatossággal a Kormányzó Ur és családja egészségéért, hosszú életéért, valamint a hazá boldogulásáért. Az éneki részt Preisz Mór főkántor teljes énekkarséggel látta el. Az ünnepélyes i'tentisztelet a Himnusz akkordjaival ért véget.

Mindegyik zsolttárversnél mélyeséges áhitat szállta meg a hívőket, de különösen a 45. zsolttár egyes verseinél, amely zsolttárról bölcseségek magyarázó szava azt hangoztatja, hogy tiltva van a győzelem (nicziach), a bölcsesség (maszkil) és a szeretet (jedidajsz) eszméjétől. Ez a három jellemzi a Kormányzó Ur működése tartalmát. Háborus időkben a győzelem bajnok, nagy tengeri háboruk hőse, az összeomlás ideje után az építő munka bölcs vezetője, béke idejében szeretetteljes apja az ország egész lakosságának. Husz évvel ezelőtt kimentette az országot az ingoványból és megvalósult rajta ezen zsolttár szava:

A bécsi zsidóság strukturája

A rettenetes tragédia következtében bomladozó bécsi zsidóság összetételéről, társadalmi strukturájáról, tanulságos tanulmányt olvasunk egy berlini zsidó folyóiratban. A statisztikai adatok szerint a mai bécsi hitközség 170.000 főből áll, így tehát a legnagyobb németnyelvű zsidó közössége a világnak. A hitközség története alig több mint száz éves. Egy évszázaddal ezelőtt a zömét a privilégizált udvari zsidók, nagykereskedők képezték, körülöttük csoportosult azután a kiskereskedelmi és ügynöki réteg, mely Cseh- és Morvaországból, valamint Magyarországból vándorolt be.

A hitközség 1857-ben 6000 lelket tett ki, 2%-át az akkori összlakosságnak. 1880-ban azonban már 10%-ra emelkedik a zsidóság és 72.000 lelket számol. Azután egyre emelkedik a létszám 1923-ig.

Ettől kezdve 1934-ig csökkenés áll be, amennyiben 201.000-ról leszáll 176.000-re. Ebből a számból 50.000 a bécsi születésű, 40.000 a szudéta országokból bevándorló, 20.000 a Magyarországból és a lecsatolt területekről beköltözött, a többi 60.000 keleti zsidó, azaz Lengyelországból származik; ezek közül kb. 35.000 még megtartotta lengyel állampolgárságát. A zsidó lakosság zöme igen szerény körülmények között él. Ebben a tekintetben betekintést nyújt a hitközség statisztikája 1935-ből. 18.000 adófizető kiskereskedéssel foglalkozott, vendéglősök, filmesek, utazók 3.000-en, ügynökök, biztosító alkalmazottak 4.000-en fizettek

KOHN-PENZIÓ, BALATONSZEMES

Orth. kóser, egész éven át nyitva. Gyermeket felügyelet mellett 6 éves kortól felelősséggel elvállal. Nászutasok figyelmébe egész éven át. Csendes, nyugodt hely. Elő- és utóidényben mérsékelt árak.

adót, munkások és alkalmazottak 12.000-en, akadémikus foglalkozásuk 5000-en magánzók 6000-en és csak 753 volt köztisztviselő, holott a köztisztviselők száma 200.000 főre rug. Azóta a helyzet egyre romlott, úgy hogy 1936-ban 60.000 egyént kellett hitközségi jótékonyágban részesíteni. Ez a szám az Anschluss óta borzasztó módon emelkedett. A lemorzsolódási folyamat eddig is nagymérvű kivándorlásban nyilatkozott meg. 1918-tól 20.000 zsidó vándorolt ki. Nagyrésze Palesztinában talált menedéket, egy másik része a tengerentúli országokba vándorolt.

Reánk nézve nagyon figyelemreméltó a tanulmány az a megállapítása, hogy a Magyarországból bevándoroltak képezik a Schiffschul köré csoportosult orth. rétegnek domináló elemét. A Kelet-Európából bevándorolt vallásos réteg nem tartott velük és külön tömörülésekben klauzokban, stiblikben élte vallási életét.

Orth. kóser Schreiber-penzió, Stary Smokovec. Tel. 43
Orth. kóser Villa Erika, Tatr-Lesna. Tel. 28
 Elsőrendű házak minden komforttal. Egész éven át nyitva. Szobarendelés előre. Elő-utószobában mérsékelt árak. Bővebb felvilágosítást nyújt: SCHREIBER MÓR, Stary Smokovec. (Ó-Tátrafüred) Telefon: 43.

NEUVIRTH TESTVÉREK ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZEK
Budapest, Király utca 23. Telefon 125-684
 Brilláns, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek, tórafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi vételek. — Saját műhely. — Brilláns, arany és ezüst beváltás. Szombat- és ünnepnap zárva.

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben.
WEISZ MÓR
 Keksz, levestészták és ostyaárak. Diabetikusok részére „levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek
 orthodox kóser keksz, kétszersült, és süteménygyára, Budapest, VII., Dob-utca 22. Telefon: 1-423-65

A Talmud mesterei

— Ráv Sésesz —

A Talmud egyik legkiválóbb, leggyakrabban említett mestere. Világtalan volt és ezzel kapcsolatban elmondja a Talmud a következő igen jellegzetes történetet. Történt egyszer, hogy a nép fogadni ment a bevonuló uralkodót, ő is ment a tömeggel. Találta őt egy i'tentelen, gúnyolódó epikureus és azt mondta neki: „A korsó megy a folyó felé, ez érthető, de mit csinál a cserép a folyónál?” R. Sésesz elérte a gúnyos célzást és azt válaszolta: „No, be fogom neked bizonyítani, hogy én jobban ismerem ki magamat ebben a dologban, mint te.” Ketten álltak a sorsfalban. Felvonult egy légio nagy lármával. Azt mondta az epikureus: „Jön a király”. — Nem jön, mondta ő. Felvonult egy második csapat, trombitaharsogással. Ugyanez a párbeszéd. Egy harmadik csapat menetelt egész csendben, erre mondta a világtalan mester: „Látod, most jön”. És valóban felvonult a király. Az epikureus kérdezte: Hát ezt honan tudod? Azt felelte: Amikor I'ten megjelent Élijóhü prófétának, akkor előbb tűz volt, majd dübörgő földrengés, de nem jelent meg az Örökkévaló. Tűz után „csendes suttogás szava” hallatszott, akkor megnyilatkozott az I'ten (M'lóchim I. 19.). Már pedig a földi királyság visszfénye a menybéli királyságnak. És amikor elvonult a király, R. Sésesz elmondotta az előírt áldást. (Brochajsz 58.)

Világtalansága dacára csodálatos volt a tudománya. Ahol Ráv Sésesz vallás-gyakorlati tételt állít, a döntés szerinte történik. Nagy tudománya miatt úgy neveztek: Szimáj (Bróchajsz 42.). A tulságos éleselméjűsködést nem szerette. Azt mondta Pümpediszo városának embereiről, hogy egy tü fokán elefántot szeretnének átvinni (Bovo Mecio 38.). Nagyon jellemző reája nézve, amit Pszóchim 68. lapján találunk róla:
— Minden 30 napban elismételte az egész tananyagot és ennek befejezésével nekítámaszkodott az ajtónak s azt mondta: örvendj lelkem, mert a te üdvösségedre tanultam az írásbéli Tant és ismételtam a szóbeli Tant.

Nagy tiszteltetben részesítette a babi-

loniai zsidóság fejedelme az exilarcha (rés golüszo). Erre vonatkozólag igen jellemző történetet hagyományoz a Talmud (Gitin 67):

— Mondta neki az exilarcha: Mért nem akarsz nálunk étkezni? Azt felelte: Mért a szolgálatait, akik a konyhámál foglalatoskodnak, meg lehet gyanúsítani azazal, hogy nem vigyáznak teljesen a valástörvényre. Erre azt mondta neki: Ki tudja ezt ellenőrizni? — Majd én — mondta ő. Kiadta erre Ráv Sésesz a szolgálójának azt az utasítást: „lopózkodjál be a konyhába és csend el az egyik borjúlábát.” Ugy is történt. A lábat elrejtette otthon. Ezután bement a konyhába és azt mondta a szolgálknak, hozzátok elő nekem az állatot, amelyből ma lakomát fogtok készíteni. Kiderült, hogy csak három lába volt. R. Sésesz kérdezte: Hát ennek csak három lába volt? Erre a szolgálk nem voltak restek és kerítették még egy lábat. Amire R. Sésesz intésére a szolgálja előhozta az elrejtett lábat és R. Sésesz azt mondotta: hát most már öt lába van a borjúnak! (Kiderült tehát, hogy lelkiismeretlenségükben esetleg egy tréfi állat darabját csempésztek a konyhába.)

Szerette a rövid és velős megállapításokat.

D'vórim elején előfordul ez a hely „Dizóhov”, ami a szó szoros értelmében azt jelenti: „bősége az arany”. Ezzel a Tóra céloz arra a helyre Rabbi Janáj szerint, (I. Rasi) ahol az aranyborjút csinálták, Mózes menteni akarja Izráelt I'ten előtt, hogy azért készítették az aranyborjút, mert az arany bősége jutott nekik. Ezzel kapcsolatban mondotta R. Sésesz azt a közmondást: „teli has, sok bün” (Bróchajsz 32.).

„Nagy dolog a munka, mert felfrisíti a vele foglalkozót.” (Gitin 67.)

Ugyanilyen kifejezést találunk Nedórim 49. lapján: „Nagy dolog a munka, mert becsületet szerez a mivelőjének”.

„Az arcátlanság még a felsőbbég előtt is imponál”. Ezt látjuk Bileámnál. Először mondta neki az I'ten: „Ne menj velük”, de látva arcátlan konokságát, azt mondotta: „kelj fel, menj velük”. — R. Sésesz mondá: „Az arcátlanság korona nélküli királyság,” mert így olvassuk

(Smüel II. 3.), hogy Dávid király mondja: „En ma fiatalon felkent vagyok és Cerojo fiai erősebbek nálam” (Szanhedrin 105)

Költői és vallásos életét Bróchajsz 17. lapján olvasható fohásza tükrözteti viszsza:

— Ha böjtöt tartott, akkor imája után a következőt mondotta: „Világ Ura, Te tudod, hogy, amíg a szentély fennállott, a vétkes ember áldozatot hozott és bocsánatot nyert, holott saját vére nem hullott az oltárra. Most pedig én böjtöltem, testemet sanyargattam, legyen a Te kegyelmed, hogy a böjtöm által csökkentett véremet és testsúlyomat úgy tekintsd, mintha áldozatot hoztam volna.”

A szellemi élet örökkévalóságát köv. kijelentése tanítja:

— Aki ezen a világon Tóráat tanít, ezt a túlvilágon is folytathatja, mert erre vonatkozik Mislé szava: „ámarveh gam hü fajre” — aki most jóllakat másokat, az a jövőben is azt fogja tehetni . . .

Ujabb zavargások Palesztinában

Jeruzsálem, június 22. Az angol katonai erők Nablus környékén megütköztek a terroristákkal. A terroristák súlyos vereséget szenvedtek.

Rospinónál egy zsidót agyonlöttek, egy másikat pedig megsebesítettek. Nablus közelében egy bomba súlyosan megsebesített egy angol katonát.

Ábrahám Schein és Slomo ben Joszef fiatalok zsidókat a haifai statáriális katonai törvényszék halálra ítélte, mert egy arab autobuszra lövöldöztek, bár semmi kárt nem okoztak. Több oldalról intervenció van folyamatban a halálos ítélet elejtésére; az intervenciók hatásaként a kivégzés végrehajtását bizonytalan időre felfüggesztették.

Schuls-Tarasp

(Svájc) 1250 m. a tenger színe fölött. Gyógyfürdő a nap-magaslaton. Egyenértékű források és fürdők mint Karlsbadban és Marienbadban.

Hotel Viktoria

elsőrendű, orth. כשר, mérsékelt árakkal. Prospektust küld: A. Kempler, Lugano (Schweiz)

Nemzetközi versenyen díjat nyert PARÓKÁINK társaságban is sikert aratnak, mert OLCSÓK, SZÉPEK, KÖNNYŰK — Mérték szerint készülnek —

Q U I N T hölgyfodrász VII., RÁKÓCZI-U 40. (Corvinnal szemben) Telefon: 131-035.

Mi ujság a s'chító körül?

— A betiltás felfüggesztését indítványozták a fővárosnál is —

A képviselőház után e héten a fővárost is foglalkoztatta a rituális metszés betiltása további tarthatatlanságának kérdése. A főváros közéleti szakbizottságának Schuller Dezső dr. alpolgármester elnöklésével hétfőn tartott ülésén ugyanis Reisz Mór felszólalásában megemlítette, hogy rengeteg húsmérgezés történik a fővárosban. Az ország-szerte mutatkózó száj- és körömfájási járvánnyal kapcsolatban indítványozta, hogy amíg a járvány tart,

a kormány a rituális vágást megtiltó rendelkezést hatálytalanítsa, hogy a huszfogyasztást emelni lehessen. Mióta a rituális vágást megtiltották, — mondotta — visszaesett a huszfogyasztás. Ugy a gazdaközön-ség, mint a főváros polgársága, a kereskedők és iparosok érdeke egyaránt a rituális rendelet felfüggesztése,

amíg a járvány tart. Rosta János tanácsnok kijelentette, hogy ami a rituális vágást megtiltó rendelet felfüggesztését illeti, ebben az irányban Szendy Károly polgármesternek tesz jelentést az elhangzott indítványról. Amint emlékeztette fel annak idején — bizonyos oldalról jövő inszINUÁCIÓK folytán — a kormányhoz az előzetes kábítási kötelezettség elrendelését a nagyállatoknál. A polgármester azóta bizonyára meggyőződött arról, mily nagy gazdasági károkat okoz ez a rendelkezés úgy fővárosi, mint országos viszonylatban és remélhető, hogy most már ő maga fogja a mindenkire nézve sérelmes rendelkezés hatálytalanítását szorgalmazni.

Szombathelyről írják nekünk: A rituális vágás problémájával kapcsolatban érdemes egy-két pillantást vetni a különböző kábítási módszerekre is. Ugyanis a komoly tudományos kutatások eddig még nem tudták pozitíve megállapítani, vajjon az állat a kábítás által egyáltalán nem érez-e fájdalmat. Ha pedig érez fájdalmat, kisebb-e ez a fájdalom, mint amit talán a rituális vágás által érez.

Háromféle kábítási módszer ismeretes: 1., az ütés által előidézett kábítás, 2., bódítószerek, 3., az elektromos áram.

Az ütés által elért kábítás természetesen fájdalommal jár, sőt az ütés által nagyon gyakori eset az agy súlyos sérülése, vagyis a biztos kimulása. A bódítószerek alkalmazása a szakemberek szerint nem lehetséges, mert például a kloroform-narkózis az állat husát élvezhetlenné teszi. Ugyanígy van a mérgekkel is, sőt itt még nagy fájdalmak is előfordulnak. A számtalan kísérletek, amiket az elektromos árammal végeztek, jelenleg még nem értek el biztos eredményt. Az áram bekapcsolásakor az állat testében fájdalmak lépnek fel — állapították meg a kísérletezők —, melyek

egy kis ideig tartanak. Tehát itt sem teljesen fájdalommentes. De okoz az elektromos áram szervi elváltozásokat az állatban és ezenkívül megakadályozza az állat teljes elvérzését és így rituális szempontból nem használható.

A rituális vágás kezdetétől alig ¼ perc telik el és az állat kimulása megállapítható. A varsói kísérletnél a kiküldött szakemberek megállapították, hogy az agyonlőtt ökor halála 2 percel később következett be, mint a rituálisan levágott ökoré. — A rituálisan levágott állaton végzett kísérletek megállapították, hogy a vágás után fellépő hirtelen nagy vérzés az állatot teljesen elkábítja és így szó sem lehet semmiféle érezhető fájdalomról. F.

A heti szidrához

„Vajikero Majse l'Hajséá bin Nün J'hajsüü — és Mózes elnevezte Hajséát, Nün fiát, J'hajsüünek”. Ezt a verset a Targüm Jajnoszon a következőképp magyarázza: Amikor Majse látta Hajséá szerénységét, akkor rendes neve helyébe ezt a nevet adta neki: Jehajsüü, ami azt jelenti (amint Rasi is megemlíti: „I'ten segítsen téged a kémeknek fondorlatától”).

Ehhez a magyarázathoz a híres Rebbe Reb Mendele Rimanoover a következő glosszát fűzte: Van olyan igazságos ember, aki az igaz ügyért szembeszáll a népbutitókkkal, a közösség félrevezetőivel, nem hizegel a tömeg hiúságának, nem törődik azzal, hogy a többség ellene van. Viszont olyan ember is van, aki belátja az igazat, belátja, hogy sikra kellene szállni az igazsáért, de szerénységében nem tartja magát érdemesnek, hogy az élre álljon és az ár ellen uszson, hogy a többség véleményével szembehelyezkedjék. Majse is látta Hajséá szerénységét és attól tartott, hogy szerénységében nem fog szembeszállhatni a Szentföldet rágalmazó kémekkel, akik beszédeikkel a népet vissza akarják rettenteni a Szent-

föld elfoglalásától és azért megváltoztatta a nevét, hogy neve emlékeztesse őt mestere áldására: „I'ten segítsen téged a kémeknek fondorlatától”, azaz, amikor szembe kell szállnod velük, ne szérenykedjél.

Egy midras szerint, amikor Hajséá elnyerte a betüvel meghosszabbított nevét, a J'hajsüüát, az új névben második helyre került a betü I'tenhez fordult panasszal, hogy igazságtalanság történt vele, amennyiben előbb az első helyet foglalta el és most második lett. I'ten azzal vigasztalta, hogy az elébekerült betüvel együtt az Örökkévaló nevét tartalmazza. Ezt a midrast igen szellemesen alkalmazta, amint ezt egy anekdotás könyvben olvassuk, a hirneves septowkei Rebbe Rabbi Jákajv egy din-tajronál. Ugy történt a dolog, hogy a városban egy besz-hamidrost nagyobbítottak, minek következtében a régebbi mizrach-ülések elébe mások kerültek. A régi tulajdonosok meg voltak botránkozva és azt hangoztatták, hogy megcsalták őket és az előjáróságot din-tajróra hívták. A rabbi gondolkodott egyideig, majd azt mondotta:

— Erre a kérdésre a midras már ki-mondta a döntő szót, a betü panasz-

MEGLEPŐ UJÍTÁS!

Piechnik és Mechtl

IV., Váci-utca 18.

A paróka már nem öregít, mert a legújabb modellek csinosak és fiatalosak. Csakis natur hullámos hajból a cég titkos eljárása szerint tökéletesen fejhez simuló hártavékony szélel készítve.

ELEGÁNS!

FIATALOS!

kodott, hogy elvesztette „mizrach-stót-ját”, azaz az első helyet, de I'ten megvigasztalta azzal, hogy nem csökkent az értéke, ha elébe került egy betű. Így van nálatok is. A mizrach-helyetek megmarad, ha előttetek még egy-két sor kerül is...

*

„A mi kenyérünkök (a kanaániták), elvonult árnyékuk felettük és I'ten velünk van, ne féljétek tőlük”. Így nyugtatja meg J'hajsiú és Kólév a népet, a Szentföldet rossz színben feltüntetőkkel szemben. A „K'lé Jókör” nevű kommentárban ezeket a szavakat eredeti módon

találjuk megmagyarázva. A magyarázat a hasonlatot élesen kidomborítja és jobban meg tudjuk érteni általa azt, miért mondja J'hajsiú és Kólév, hogy nem kell félni a Szentföld lakóitól, mert „hasonlóak a mi kenyérünkhöz, elvonul árnyékuk felettük”. A nevezett kommentár szerint ez vonatkozik a pusztai kenyérré, a mannára. A mannáról azt mondja a Tóra, ha a nap kisütött, elolvadt és csak addig maradt meg, amíg árnyékban volt. J'hajsiú és Kólév tehát azt mondták a népnek, hogy Kanaán földjének a népei is csak olyanok, mint a szétolvadó manna, ha egyszer rájuk süt a nap...

Kiskereskedők és Iparosok Takaré- és Önszegélyző Egyesülete

Bpsten, f. hó 12-én tartotta III. évi beszámoló közgyűlését Sputz Sándor elnöke alatt. A Dob-uccai hitközségi díszterem megtelt a közgyűlés tagjaival, akiket az elnök lelkes szavakkal üdvözölt, majd rámutatott az egyesület áldásos és eredményes működésére, kérve a tagok további buzgó részvételét és a taglétszám további kiépítését. Az egyesületnek 400 tagja közül 200 oly pártoló tagja van, akik kölcsönre nem reflektálnak, csupán havi kamatmentes betétjükkel segítik a megszorult hittestvéreiket kamatmentes kölcsönökkel. Eddig százhuszan részesültek ily kamatmentes kölcsönben, akik legtöbb esetben kisexisztenciájuk alapozását és megerősítését kapták az altruista egyesülettől.

Friedman Jenő alelnök részletesen beszámol az egyesület évi bevételéről és kiadásairól, annak mobilitásáról és adminisztratív költségvetéséről, amit a közgyűlés egyhangulag tudomásul vesz és a vezetőségnek a felmentvényt megadja. Weisz Mór alelnök és Dr. Stern Simon felszólalásai után az új vezetőség megválasztása került sorra. Megválasztottak a következők:

Elöljáróság: Sputz Sándor elnök, Weisz Mór, Friedmann Jenő alelnökök, dr. Stern Simon ügyész, Bohrer Jakab pénz-

táros, Zacher Ignác ellenőr, Weinstock József főtitkár. — Számvetésbizottság: Lichter Zsigmond, Singer József, Spitz Lipót. — Választmány: Berkovits Samu, Binetter Jenő, Blum Zsigmond, Bohrer Simon, Friedmann Emánuel, Gelb Herman, Gráner Márton, Hilferding Lipót, Klein Ignác (Rózsá-u. 111.), Korein Dezső, Leitner Gusztáv, Mandel Jenő (Akácfa-u. 4.), Salgó József, Schächter Ármin, Schönberger Emánuel, Schönberger Fülöp, Sussmann Dezső, Weisz Dezső. Póttagok: Dánosi Andor, Gewürz Lázár, Greiner Dávid, Herskovits Ármin, Karczag Márkusz.

Az új elöljáróság megválasztása után, annak nevében Sputz Sándor elnök mondott köszönetet az egyhangulag megnyilvánult bizalomért és ígéretet tett, hogy a jövőben is a legnagyobb körültekintéssel és törekvéssel fogják az immar szépen fejlődő egyesület ügyeit intézni, egyuttal indítványozza, hogy az egyesület megalakulása, annak alapszabályainak jóváhagyása körüli rendkívüli fáradozása elismerésül Korein Dezsőt az egyesület diszelnökévé válassza a közgyűlés. Lelkes éljenzéssel fogadták a jelenlevők az elnökség indítványát, amely után az ünnepelt emelkedett szólásra. Meghatottan mond köszönetet a megle-

petésszerűen „vele szemben elkövetett kedves merényletért” és részletes szociálpolitikai programot ad az orthodox zsidóság mai helyzetében annyira szükséges hézagpótló intézményről, amely hivatalosan lesz a legyengült hittestvérek mellé állni és a jövő generációnak útbaigazítást és tanácsot adni a jelenlegi súlyos gazdasági helyzetben.

— A mi intézményünk, — mondá — egyik láncszeme az orthodoxia szociális elgondolásainak és örömmel konstatom, hogy a három évvel ezelőtt lelkes barátaim segítségével elültetett cserje rövidesen terebélyes fa lesz, amelyre áll bölcsseink megállapítása: „s'ódóm ajehél pérajszéhém hozjóm haze v'hakeren kajemesz leajlom habó,” hogy gyümölcseit a földön élvezzük, de annak tökéje fennmarad az örök világ részére is. Mint barátaim tudják, nem vagyok híve a külső címek és rangoknak, azok elől volt alkalmam kitérni, de ezt a megtisztelést, mint hittestvéreim kitüntető bizalmának és ragaszkodásának lelkes megnyilatkozását hálával fogadom. Azonban nem díszelnőke, hanem első szolgálója óhajtok lenni a hézagpótló igazi nemes zsidó szellemben megalkotott és működő altruista intézménynek.

Korein beszédét frenetikus tapsal fogadták a jelenlevők, akik sorban siettek a népszerű orthodox vezérferfinak gratulálni.

A példás testvéri szeretetben és lelkes hangulatban, teljes megértéssel és összhangban lefolyt évi közgyűlés Weisz Mór alelnök lendületes beszédével és Sputz elnök zárószavaival fejeződött be.

KÉSMÁRKON Tárvalában
orth. kóser penzió, napi négyzeri étkezéssel, mérsékelt árban.
FRIED JAKAB, KEZMAROK,
Masarykova 52.

Fűzőt készít
legszebb kivitelben és jutányosan
STERNÉ Síp-u. 6. II 1.
Lift, Telefon 135-460

Szliács fürdő
Szív-, gyomor- ideg- és mindennemű női bajoknak. Igen gazdag természetes meleg szénsavas és vastartalmu fürdő- és ivókúra.
METROPOL SZÁLLÓ
70 szoba, villanyvilágítással, fürdő a házban. — Unsorfer Iosonci orth. főrabbi felügyelete alatt. — Bpestről közvetlen gyors, valamint közv. autóközlekedés. Vissza 66% kedvezmény. — Igénylésekre a Nemzeti Bank által személyenként 4—5000 K.-t. — Felvilágosítás, prospektus közvetlenül, vagy: Dr. Strausz, Epest, József körút 9. (Telefon: 133-999.)

Budapesti orth. izr. leányinternátus
Miniszterileg engedélyezett leánytovábbképző, vallásos zsidó nevelés, kereskedelmi képzés. Idegen nyelvek. Iparművészet. Általános művelődés.
Felvilágosít: **STERN MAGDA**, a bpesti orth. hitk. leánytovábbképző vezető-tanára, Bpest, VII., Damjanich-u. 18. V. 9. (Prospektus díjtalan.)

Fränkel-penzió és orth. kóser étterme Siófokon
most Batthyány-utca 4. Telefon: 112. — A tabi orth. rabbiság felügyelete alatt. Szívesen várja régi és új vendégeit. Kényelmes, folyóvizű szobák, kitűnő konyha, mérsékelt árak. (Bpesti érdeklődés Eisnernél, Csengeri u. 58. Tel.: 120-146.)

Az osztrák s német gólus

Bécsben

Bécsből érkező jelentésekből kitűnik, hogy az ausztriai zsidók élete napról-napra elviselhetetlenebbé válik. Bécs, akárcsak Dachau, pokol a zsidók számára, ahol még mindig tömegesen folynak letartóztatások, melyek legnagyobb részét az utcákon történnek.

E hét hétfőjén a Práterben, valamint a Leopoldgasseban, Hollandstrassen stb. utcákon újból több ezer zsidót fogdostak össze és tartóztattak le!

A Dachauba szállított zsidók nagy része levélfirás engedélyt kapott és több száz fogolytól érkezett levelezőlap a bécsi hozzátartozókhoz, amelyben közlik, hogy „jól vannak, de szükségük volna egy kis pénzre”. Sok család számára ez volt az első híradás hozzátartozóitól, akiket az utcán fogtak el és Dachauba szállítottak anélkül, hogy családjukat értesítették volna. A kenyérkeresőtől megfosztott családok tíz-tizenöt márkát küldenek Dachauba, soknak azonban még erre sincs meg a lehetősége. A Dachauból érkezett lapokon pecsét látható, amely figyelmezteti a címzettet, hogy csomagok küldése szigorúan tilos, mert a foglyok mindent megvehetnek a táborban, amire szükségük van. Ugy lát-szik, a tábor hatósága nagy súlyt helyeznek rá, hogy pénz jöjjön Dachauba.

A bécsi zsidók ékszer-kereskedelmét teljesen megszüntették. A zsidó ékszer-üzleteket nemzeti szocialista biztosok vették át és a volt zsidó üzletek cégtábláján ez a felírás áll: „Árja vállalat”. Beavatottak tudni vélik, hogy az ausztriai zsidó ékszerészek kilenczede letartóztatásban van. Különösen nagy feltűnést kellett Mörice Österreicher és fia letartóztatása. Az Österreicher cég több nemzedéken át hivatalos udvari szállító volt a monarchia idején. Néhány hónappal ezelőtt az albán királyné esküvői diadémját szállította. Általában több zsidó kereskedőt, akiket tönkretettek üzleteik árjásításával, adócsalásokért akarnak felelőssé tenni.

Burgenlandban

Ami Burgenlandot illeti: a nagymartoni, boldogasszonyi és kismartoni zsidók még ottlevő töredéke e hónap végéig kapott halasztást a község elhagyására. Ellenben Kabold már zsidómentes lett, az utolsó zsidó is kénytelen volt a községet elhagyni. A kaboldi zsidóság ott-tartózkodásának utolsó napjairól egyébként lélekempő reminiscenciák közölnek a Zsidó Ujság-gal, mely momentum életemben illusztrálja az ottani lakosok mély együttérzését a földönfutóvá lett zsidó polgártársaikkal. A náci-uralom embe-

rei kidoboltatták, hogy tilos zsidó számára élelmiszert eladni. Erre a község keresztény lakossága, amely évszázadok óta jóban-rosszban testvériességben együttélt az ottani zsidókkal, szeretet-adományaival halmozta el a zsidókat és csomagszámra hordozgatták a zsidók lakásaiba a különböző élelmet, kenyeret, tejet, cukrot, tojást, gyümölcsöt, főzelék-féléket. Itt említjük meg, hogy a köpcsenyi menekültek változatlanul az általunk többiben ismertett francia hajón tartózkodnak és Rajkáról lesznek ellátva; csaknem az összes rajkai zsidó hölgyek résztvesznek az ottani menekültbizottság emberbaráti munkájában.

... és Németországban

Németországból, ahol az utóbbi esztendőben már meglehetősen nyugalmi állapot volt a zsidóság tekintetében, legújabbán lesújtó jelentések érkeznek. A vezető nemzeti szocialista körök azon felfogásának megfelelően, hogy az ausztriai zsidók ellen folytatott megsemmisítő hadjáratral párhuzamosan a birodalomban is erősebb akciók kell indítani a zsidók ellen, — Berlinbe is átesapott a tömeges letartóztatások hulláma. Június 13-ikán Berlin különböző részeiben több száz zsidót tartóztattak le. Reggel hat és nyolc óra között lakásaikban és munkahelyeiken fogták el az embereket a Gestapo hivatalnokai és az Alexanderplatz-i rendőrfőnökség fogházába vitték őket.

Csütörtök, június 16-ika volt a legrosszabb napja a berlini zsidóknak a náci-rezsim óta: utcai tumultusok, zsidó üzletek és tulajdonosaik elleni támadások, sokszáz zsidó letartóztatása kávéházakban, penziókban és lakásokban jellemezték a napot. A letartóztatások azóta is folynak és nőket is elfognak. A zsidó üzletek nagyrészt kénytelenek zárva tartani, a csőcselék óriási betűkkel felmázolta az üzletekre a „zsidó” szót és a járdán sokhelyütt — különösen a Horst Wessel téren, az Alexanderplatzon, a Dragoner-strassen és a Gre-

dier-strassen és környékén — antiszemita jelszavak étkelnek. Számos külföldi zsidó az országa követtségéhez fordult o'falomért. A tömeges razziaikat és letartóztatásokat azzal magyarázzák, hogy ezáltal kézrekerüljön a sok bécsi, ausztriai és burgenlandi menekült, akik — miután a birodalom elhagyására köteleztették — bejelentetlenül tartózkodnak Berlinben és más németországi városban. A valóság azonban az, hogy mintegy kétezer berlini zsidót is fogva tartanak mondvacsinált okokból.

Tömeges letartóztatások híre érkezik a vidéki nagyvárosokból is, mint Köln, München, Leipzig, Breslau, Königsberg, stb. Frankfurtban letartóztattak 100 prominens zsidó személyiséget, köztük dr. Lemmlé rabbit. Az egész Németországban az utóbbi napokban letartóztatott zsidók számát 5-6000-re becsülik.

A „Zsidó Távirati Ügynökség” jelentése szerint az egész német birodalomban a templomokat a zsidó lakosság számára nyitva képest fogják megállapítani, úgyhogy a müncheni és nürnbergi gyönyörű főzsingogák lerombolása után, más városok templomainak egész sora is csakánny alá fog kerülni.

Kivándorlás

A „Daily Telegraph” jelenti Bécsből: A hatóságok hivatalosan közölték, hogy zsidók csak abban az esetben kapnak engedélyt arra, hogy elhagyják Ausztria területét, ha előzőleg írásban kötelezik magukat arra, hogy többé nem térnek vissza az országba. A kivándorlási engedély megadása előtt a zsidóknak igazolniuk kell, mennyi a vagyonuk és ki kell fizetniük összes hátralékos adóikat és a menekülési adót. Vagyonuk azonban az országban kell, hogy maradjon.

Roosevelt, az Egyesült Államok elnöke júliusra nemzetközi konferenciát hívott egybe egy kis svájci fürdőhelyre Evian-ba. Ez a konferencia tervet fog kidolgozni az osztrák és német területekről kivándorolni kényszerülő zsidók intézményes kitelepítésére.

Hajszálak végleges kiirtása villannyal, szépségápolás, szemölcsirtás:
Pollák Sarolta kozmetikus. Andrassy-út 32
Miracle szépségápoló szerek, Miracle szőrtelenítő (házi kezelésre) szétküldése utasítással. Tanítványkiképzés.

Orth. Gyermekeküldő Otthon, Lőcsefüred, 750 m.
Bőséges ötszöri étkezés, mérsékelt árak. Pedagógiai és orvosi felügyelet. Vízvezeték, villany, uszoda. Gyönyörű fenyvesekben, egészséges napos szobák. Kirándulások, társasjátékok.
Tulajdonos: **GRÜNHUT ÁRON, LEVOCKÉ-KUPELE.** Referenciát és felvilágosítást nyújt (szíveségből) **Dr. Deutsch Adolf igazgató,** Budapest, VII., Dob-utca 35.

Aki már a másvilágon járt...

— Humoros elbeszélés —

Sok évvel ezelőtt furcsa história esett meg községünkben Bórach Majseval. Ágyának esett, beteg lett; miféle nyavalya rohanta meg, arra most már nem emlékszem, elég az hozzá, mozdulatlanul fekiüdt ágyában és mindenki azt hitte, hogy vége van. Tehát elküldtek Reb Slajmest, aki a Chevra Kadisa „nesóme-chapperje” volt s mikor ez meglátta a már alig lélegző beteget, hamar gyertyát gyújtott és elmondta a haldoklók imádságát. Reb Bórach Majse felesége persze lamentálni kezdett, a gyerekek sirtak-rittak és csakhamar feketéllett az utca a sok embertől, aki odasereglett az ablak alá és a ház elé.

Mikor Reb Slajme liberer elérkezettnek látta a percet, ludpelyhet tett a haldokló orra elé s hogy úgy látta, hogy a pelyhe nem mozdul meg, konstátálta a bekövetkezett halált, lefogta Bórach Majse szemhéját, azután szalmát szórt az ágy elé s behívta az utcáról az embereket:

— Fekessük le a földre.

Ami meg is történt, sőt meggyújtották a méceset is és letették a földre a halott feje mögé.

Mikor már így fekiüdt több percen át és csak a fekete szemszédő volt hátra, hogy ráterítsék a halottra, ez egyszerre csak hatalmasat tüszentett. Olyan nagyot, hogy visszhangzott fölé a szoba.

Elképzelhetjük az általános ijedséget. Legelsőnek Reb Slajme liberer hagyott ott csapat-papot, utána a többi is; csak később merészkedtek vissza a szobába s akkor látták és hallották a következőket: Reb Bórach Majse a földön ült a szét-szórt szalmán, egy darabig belebámúlt a „nesómócsesbe”, azután odafordult a feleségéhez és azt mondta neki:

— Szóre lében, adjál csak egy kis tej-be-grizt, mert ehetném.

No, de ilyet! Reb Bórach Majse megette a tejbegrizt és attól helyre is jött, azután elmondta, hogy ő már a másvilágon volt s hogy az a bizonyos angyal megkérdezte tőle: mi a neved és mondd el pőszekodat. Már mondta is az az angyal: gyere velem és meg akart fogni hogy vezessen, ekkor közbelépett Gavriél arkangyal, csendre intette az első, sá, sá, türtőztessd magad. Előbb törvényt kell írni fölötté a világok Ura jelenlétében,

vajjon idevaló-e már Reb Bórach és akik Gavriél kíséretében voltak, halotti ruhába öltöztetett alakok, helyeslőleg bólogattak fejükkel, az én érdemes őseim voltak, akik elibém jöttek; meg is ismertem közülük boldogult atyámat és nagyatyámat, aki igazi nagy cádik volt és „sól-lem alajchem”-mel üdvözölt — ekkor Gavriél arkangyal azt mondta: — még nincs itt szükség Reb Bórach Majsera, jól megfricskázta az orromat és erre én felébredtem. Vagyis, úgy néztek rám, emberek, fejezte be elbeszélését, — hogy én már a másvilágon jártam és láttam az eget és az angyalokat.

A hitközség apraja-nagyja erre nagy respektussal viseltetett Reb Bórach Majse iránt és meglehetősen félt is tőle. Hogy is ne: egy zsidó, aki már a másvilágon járt! Az utcán lehetőleg elkerülték, de akik mégis találkoztak vele, előre köszöntötték, hogy Pten ments, valahogy meg ne haragtsák. S mikor Reb Bórach Majse azt huzamosabb időn át tapasztalta, még jobban nőtt meg a sajátmaga szemében és mikor igényt tartott a Tóra előtti „alijóh”-ra és vonakodtak megtisztelni vele, mikor másvalaki bitorolta a legjobb helyet a mikvóhban, vagy mikor ráigérni merészelt egy zsák gabonára, amire már ő alkudott a paraszttal, Reb Bórach Majse csak szorított egyet a derékjövén és haragosan rákiáltott az emberekre:

— Velem akartok kibabrálni? Velem, aki már a másvilágon járt?

Mire persze, hogy ijedség szállta meg a lelkeket; Reb Bórach Majse megkapta az alijóht, a mikvóhban a legjobb hely az övé lett és aki az ő gabonájára ráigért, megszeppent és azt mondta: hát szóltam én valamit? Fél szót sem hallottam, reb Bórach... bocsásson meg.

Hovatovább, ahogy multak a hónapok, Reb Bórach Majse egészen saját magának sajátította ki a másvilágot; szinte rossznéven vette, ha más is beszélt róla, s ha valaki meghalt, ő azt mondta: hamarabb voltam én ott, mint az a nebach...

A másvilág az ő saját külön tartománya lett: nyári estéken a mikvóh előtt egy lócán, télen pedig a bészhamidrosban a kályha mellett, úgy beszélt róla, mint az ő otthonáról. És mindig talált valami tödtáni valót.

— Azt hiszitek — mondta, hogy félttem én, mikor odaát voltam? Nekem ott is helyén volt a szájam. Odaát is az a fő, hogy mindenki jól nyissa ki a száját.

— Most jut eszembe, — folytatta — mikor az angyal megkérdezte tőlem, hogy hívják, azt mondtam neki erőlyesen, hát ki vagy te, a másvilág utlevél-vizsgálója? Elég dolgom volt nekem odalent hatóságai emberekkel, zsandárokkal és rendőrökkel, tehát ne alkalmatlanokj. És ha el nem kotródsz, nyomban panaszt teszek ellened Pten széke előtt. Hát kinek nézsz te engemet? Tud meg, hogy én „jichesz” vagyok; unokája vagyok Ábrahám ősatyánknak és nem kisebb ember, mint Majse rabbénü tanított engem a Tórára. De ha nem is volnék, aki vagyok — így mordultam rá — akkor is: hol az elővezető parancsod? Igazold magadat, hogy parancsod van engem az égi bíróság elé vezetni. Miért felelek én az égi bíróság előtt? Hát ettem én vajban rántott csirkét, megszegtem-e én a szombatot? Én tetőtől-talpig kóser zsidó vagyok, — így fakadtam ki.

— És az én odasereglett őseim, akik hallották beszédemet, mind helyeselték és bátorítottak: — ne hagyd magad, Bórach Majse! És erre megszeppent az az angyal, mindjárt lejjebb hangon kezdett beszélni és végül bocsánatot kért tőlem, amiért az égi bíróság elé akart vezetni.

— Most már nem bánom, vezethetsz — mondtam. — Ott is helytálló magam-ért. És a hely színére érven, rákezdem: — hát torkoskodtam én gyermekkoromban? És mikor embernyi ember lettem nem dolgoztam én a mindennapi kenyérért? Nyáron majd elolvastott a hőség, télen áztam és fáztam és sohasem volt annyi krumplim sem, hogy jóllakjam. Csak vigyetek az Pten színe elé, majd megmutatom neki is kidolgozott tenyere-met, zsákhordástól meggörbült hátamat, véresre korbácsolt testemet, mert rendőri engedély nélkül házaltam. Mit mondjak nektek: az égi bíróság ülnökei, úgy megijedtek, hogy kámforrá váltak. Persze, mert odaát is jól kinyitottam a szájamat és ez a fő. Csak ezután történt, hogy jó Gavriél arkangyal megfricskázta az orromat és azt mondta: — no jól van, mehetsz vissza oda, ahonnet jöttél, itt még nem kellesz nekünk, Bórach Majse.

Mikor Reb Bórach Majse évekkel később valóban jobblétre szenderült, még a földre is alig merték lefektetni a chevra emberei és csak másodnapra temették el. Addig mindig gondolták: — hátha megint csak visszakiüldik erre a világra Reb Bórach Majset.

Salom Asch után („Zs. J.”)

Rombol a gyűlölet

Elbeszélés egy 19. századbeli morvaországi gettóból. 2

A gyertyagyújtó erre elmesélte az egész esetet. Amikor fiával elment, Taube ismét csak a lezajlott jelenetre terelte a szót:

— Meyer, drágám — mondta férjének, van egy ötletem.
— Miféle ötleted?
— Ennek a gyermeknek zsidó szíve van.
— Miért pont zsidó szíve? Mondd inkább: jó szíve van.
— Ugy gondolom, hogy a szíve hajlik felénk.
— Akár csak az anyjának.
— Erről a gyermekről neked gondoskodnod kell, Meyer.
— Jó, ha eljön az ideje, nem feledkezem meg róla. Hiszen most még csak hat éves.

— Te igazán jó vagy. Csak azt igérd meg nekem, hogy én határozhatom meg ennek a támogatásnak az időpontját.

Meglesz, fiam, meglesz — igézte Braun, aki nagyon szerette feleségét és a házibékét...

Andris mindezekről mitsem tudva, szorgalmasan látogatta az iskolát, ahol igen szép eredményeket ért el a tanulásban és tanítójának elismerését kiérdemelte. Különösen kivált a hit-tanórákon és a plébános nagyon meg volt vele elégedve.

Meyer Braun fia, Zsiga, aki Andrisal egykorú volt, ugyancsak megkezdte iskoláit. A hitközségben nem volt rabbi már pár év óta, ennek következtében a chéder el volt hanyagolva, Braun is felvilágosodott akart lenni és ezért nem akarta Zsigát a chéderbe küldeni, hanem Brünnből szerzett instruktort fia mellé. Eleinte igen sokat sugdolóztak az „utcában” erről, a chédert vezető melamed dühös volt a konkurencia miatt, a kedélyek azonban csakhamar lecsillapodtak és az emberek meggyeztek abban, hogy aki Brünnből jött az bizonyosan nem valami am-bórec.

Nem kis haszna volt azonban Andrisnak sem a magántanító működéséből. Braun megengedte neki, hogy délutánonként felkeresse Zsigát és el-el játszon vele. A fiucska élve az alkalommal, rendszerint még a tanóra alatt érkezett és ilyenkor egy sarokba behúzódva nagy figyelemmel csüggött a tanító ajkán, nehogy egy szót is elszalasszon. Így folyt ez hosszú heteken keresztül. Többet tanult a sabbeszajta fia, mint a zsidó fiú.

Történt egy alkalommal, amikor Andris ismét az órárt hallgatta, szerényen meghúzódva, hogy a kis Zsiga nem tudott felelni tanítójának egyik kérdésére.

— Gondolkozz csak — biztatta a tanító — hiszen ez már gyakrabban előfordult.

Zsiga gondolkodott, gondolkodott, azonban hasztalan, a helyes válasz csak nem jutott eszébe.

— Szégyeld magad — dorgálta a tanító — ezt már igazán tudni illene. Fogadok veled, hogy Andris, aki nem is hallgatja az előadást, megfelel a kérdésre. No, próbáld Andris! A fiucska arca kipirult az izgalomtól, aztán habozás nélkül kivágta a helyes feleletet. A tanító csodálkozva nézett rá. Nem hitte komolyan, hogy Andris válaszolni tud és inkább csak tanítványa serkentésére folyamodott ehhez a fogáshoz.

Este a vacsoránál a tanító szóváltotta az esetet azzal a megjegyzéssel, hogy kár lenne Andris kitünő képességeit elhanyagolni és hogy jó kézben sok minden válhatna belőle.

— Nos — szölt Braun — hát tanítsa ön.
— Örülök, hogy megengedi — felelt a tanító — én igazán boldogan vállalkozom rá.

Ettől az időtől kezdve az iskolai oktatás mellett a lámpagyújtó fia Braun házában magánoktatásban is részesült. Ezeknek a különóráknak anyaga később messzire túlszárnyalta a kötelező iskolai ismeretkört. Mert a fiucska ismeretszomjas lelke mohón szívta magába a tudást. Tanítója napról-napra jobban megkedvelte. A nyilvános iskolában még mindig az olvasás,

írás és számolás elemeivel bibelődtek, amikor ők már a természet tüneményeivel és annak okaival foglalkoztak.

Igy telt néhány hónap. Andris iskolai tanítója nem nézte jó szemmel tanítványa nagyszerű előrehaladását. Kis kaliberű ember volt, akinek ismeretei nem terjedtek túl a legelemibb dolgoknál. Andris kérdései sokszor zavarba hozták, mert nem tudott rájuk felelni. Zsidókérdést csinált tehát az ügyből és minden lehető alkalmat megragadott az intrikára. Széltében-hozzában elbeszélte, hogy Andris zsidó instruktornál tanul és ez bizonyára nem történik célszerűség nélkül. A zsidók — úgy-mond — nem csinálnak ingyen semmit. A nyilvános vizsga azután alkalmat adott a tanítónak arra, hogy a gyertyagyújtó fia magántanulása feletti rosszálásának szembetűnő módon bizonyosságot adjon. A vizsgán a plébános elnökölt. A tanító a már előre betanult feleletek alapján adta fel kérdéseit, majd váratlanul odafordult Andrishoz:

— Mondd csak, András, meg tudnád-e mondani azt, hogy ki csinálja a villámot?

— Ki? Hát a felhők.
— És a felhőket?
— Hát a gőzök.
— És, hogy keletkeznek a gőzök?
— A vízből.
— És a víz?
— Ez pedig különböző elemek összetételéből keletkezik, amelyek ismét felbonthatók.

— Tessék! Hogy mi mindent tudsz te! Én azonban azt mondom neked, hogy mindez eretnokség és tanulótársaid, mint jó keresztényekhez illik, a tiednél sokkal jobb választ adnak kérdésesre.

Ezután a szomszéd gyerekekhez fordult.
— Pista fiam, mondd csak meg, hogy ki alkotta az égi és földi dolgok mindegyikét?

A kérdezett Pista helyett az egész osztály felelt kórusban, hosszas elnyújtott hangon: *A jó Pten! A jó Pten!*
— Igaz, kedves gyermekeim — mondta a tanító — a jó Pten teremtett mindent, ami az égen és földön van.

És a plébánoshoz fordulva kenetteljesen így szólt: *Látja fö-tisztelendőségem, ez a következménye a zsidóházban kapott magánóráknak. Tévlegő bárány ez a fiú és attól félek, hogy az egész nyáját megfertőzi, ha nem vesszük elejét a veszedelem-nek. Mert a népet nem szabad másképpen oktatni, mint úgy, ahogy én teszem.*

A következő napon Mayer Braun tanítója meghívást kapott a plébánoshoz.

A magántanító megjelent a plébánián. A katolikus pap szívélyesen fogadta és barátságosan hellyel kínálta. Aztán elmondatta magának, hogy miképpen és mire oktatja a fiatalember Andrist.

— Ki fizet önnek ezért az oktatásért — kérde a plébános.
— Senki! — volt a válasz.

— Tehát teljesen ingyen dolgozik? Különös! De bizonyára nem teszi ezt minden szándék nélkül! Vallja csak be, mit tervez ezzel a fiúval? Mért vesztegeti idejét olyasvalakivel, akihez tulajdonképpen semmi köze.

— Semmi közöm? — kérde meglepetve a fiatalember.
— Persze — válaszolta a plébános — mi köze ehhez a fiúhoz? Hiszen nem zsidógyerek!

— Elég az nekem, hogy fiatal emberpalánta, mindegy, keresztény-e vagy zsidó.

— Ez nagyon szép felfogás, fiatal barátom és ami engem illet, hajlandó is lennék méltányolni. De nem hiszem, hogy ilyen nemes cél hevíti. Ön a gyermeknek hitét fenyegeti, amit nem engedhetek meg. Tulajdonképpen megtilthattam volna egyenesen Andris anyjának is fia további külön oktatását. Mégis, közvetlenül önhöz fordultam és kérem szüntesse be a keresztényfiúval való foglalkozást. (Folyt. köv.)

Dr. Glück Piroška internátusa

Ungváron (Uzhorod) Finclicky Mihály utca 5.

Polg. gimn. és kereskedelmi iskolai tanulók részére. Vallásérkölesés nevelés, szigorú felügyelet. Idegen nyelvek és zene oktatás. Nagyobb leányoknak továbbképzés. Orth. kóser konyha. Mérsékelt árak.

Jul. és augusztus hónapokban gyermeküdülés Bártfa fürdőn. Fenyőerdő, strand. Angol, francia német és cseh nyelvkurzusokkal egybekötve.

HIREK

NAPTÁR

Sabbosz S'lach, Szivon 26, III. Perek.

Rajs-chajdes bencsolás —

Gyertyagyújtás (Bpest) : 7.30

שבת kimenetele „ : 8.38

Szerda-csütörtök: Rajs-chajdes Tamüz

יום ו' קריאת שמע (Bpest) : 6.45

Tisztelettel felkérjük mélyen tisztelt olvasóinkat, sziveskedjenek az esedékes előfizetési díjat azonnal beküldeni, hogy a lap szétküldésben ne álljon be fennakadás.

— A bpesti orth. izr. hitközség előjárósága e hó 16-án rendkívüli ülést tartott, amelyen öbuda Freudiger Ábrahám kormányfőtanácsos, hitközségi elnök hódolattal emlékezett meg a főmáltóságú kormányzó hetvenedik születésnapjáról.

— Jeruzsálemi utcák, gaonok után elnevezve. A szentváros centrumában több utcát elneveztek nevesebb főrabbi után. Két főutcát a megdicsőült R. Smiel Salant és R. Chajim Sonnenfeld néhai jeruzsálemi főrabbi után neveztek el; ezen kívül még számos más utca kapta nevét egykori gaonok után.

— Haláleset. Beregszászon elhunyt a napokban Kain Mór. Nagy részvét mellett temették. A jótékony lénye és nemes zsidónói erényei folytán városszerte közszíntelenben álló uriasszonyban Kain Dezső beregszászi nagykereskedő édesanyját gyászolja. — הנצי"ה

x Nyári szezon Nagymaroson. Bizonyos tendenciózus híresztelésekkel szemben arról értesítenek bennünket, hogy a fővárosi zsidó társadalom ezen kedvencnyaralóhelyén az idén is változatlanul megindult a szezon és a lakosság a legmesszebbmenő előzékenységgel viseltetik a nyaralóközönség iránt. A szolid kiszolgálásáról ismert Hirschfeld-féle orth. vendéglő e hó 28-án nyílik meg. Előjegyzés és felvilágosítás: Hirschfeld Dávid, Vác. (Érdeklődni lehet továbbá Breuer Jenő kereskedőnél, Nagymaros)

PARÓKA

különlegességek

Modern és tartós kivitel

Tartós ondolálások, alakítások

Olcsó árak

ALTSCHÜLER

BUDAPEST, VII. CSÁNYI UCCA 12

(Királyucca sarok)

Telefon: 1-310-79

— A zsidók helyzete a szudéta-német területen. A csehszlovák-német politikai feszültség enyhülésével a szudeta-területen lakó zsidók helyzete is megjavult. A politikai krízis napjaiban Henlein-emberek álltak a zsidó üzletek előtt és eltanácsolták onnan az árja vevőket, továbbá antiszmita jelszavakkal éktelenítették el a zsidók házaikat; mindezek a jelenségek megszűntek. A heteken keresztül tartó bizonytalan helyzet azonban igen kedvezőtlen nyomokat hagyott hátra az ezen a területen levő világhírű furdőhelyeken Karlsbadban, Marienbadban és Franzensbadban és közvetve súlyosan érinti gazdaságilag ezen furdők zsidó lakosságát. Más években ezidőtájt ezrivel voltak már külföldi furdővendégek ezekben a furdőkben és nagy jövedelmet biztosítottak az ottani hitestvéreinknek; most azonban külföldi vendégek még egyáltalán nincsenek.

— Jogerős lett Codreanu tízéves büntetése. Közölték a napilapok, hogy Codreanu a román vasgárda vezetőjét tízéves kényszermunkára ítélték. Codreanu fellebbezett, de elutasították és így az ítélet jogerős lett. — Mint ismeretes, a vasgárda a Goga-Cuza uralom idején óriási terrort fejtett ki a romániai zsidók ellen és egyes helyeken kényszerítette a zsidókat, hogy szombaton nyitva tartanak; sőt a zsidók élete is már-már veszélyben forgott számos helyen és szinte az utolsó pillanatban jött a segítség: a király feloszlatta a vasgárdát, vezetőjét pedig dinasztiaellenes magatartásáért fogságba vetette.

— Új postahivatal Jeruzsálemben. A Szentvárosban 200.000 font költséggel új postaépületet emeltek, melyet június 17-én avattak fel. Az új postahivattal kapcsolatban 60.000 font költséggel bevezették a városba az automata-telefont. Az első beszélgetést Sir Herold Mac-Michael főkörmányzó folytatta Daniel Auster zsidó polgármesterrel.

— Síremlékvatás. Június 26-án vasárnap d.e. 1/2-12-kor avatják fel a budapesti orth. iskola néhai érdemes tanítójának, Sonnenschein Sámuelnek sírkövét a Gránát-utcai új orth. temetőben.

Viktória Sajt

ÖLBŐ

Lerakat: VII., Nyár-u. 34.

HEIDEN JENŐ

OPTIKA—FOTÓ

Budapest, VII., Király-utca 21. szám.

Telefon: 1-381-10. Szombaton zárva.

— Rabbii installáció. Szerednyéről (P. K.R.) jelentik: Mult hét kedden foglalta el Adler N. M. főrabbi, a hamusfalvi főrabbi fia a szerednyei rabbiszékét. Az új főrabbi aznap tartotta esküvőjét a fiatalon elhunyt néhai szerednyei főrabbi leányával. A hivatalos székfoglaló-dróso szombaton volt.

— A mezőkövesdi orth. izr. hitközség új elnökévé Forgács Ignácot választották meg.

x Zugligetben kiadok szobát orth. kóser ellátással. Freund Ábrahám, Csillag-völgyi-út 8/a.

— A Budapesti Tiferesz Bachurim Smírász Sábboz Bizottsága által a következő munkérok nyerhetnek elhelyezést: Budapest: 2 cipész-, 1 fűszer-, 1 fűszer-baromfi üzlet-, 1 nyomdász-, 1 szabósegéd, 1 ügynök, 1 kifutó, 4 háztartásbeli, 2 házvezetőnő, 1 szakácsnő, 2 gyermekkisasszony. Vidéken: 1 cipőkesk., 1 fűszer-rőfös-, 1 fűszer-vas-, 1 órás-, 1 rövid-kötőtáru-, 1 szabó-, 1 üveges-, 1 vas-bőr-, 1 fűszer-vas-festékes-, 1 vegyes-, 1 rőfös-, 1 műszerész-, 1 vas-textil-fűszeres-, 1 cipész-segéd. 1 bor-keresek gyakornok, 1 üveges tanuló, 7 háztartásbeli, 4 házvezetőnő, 3 szakácsnő, 1 leány üzletbe és háztartásba, 2 gyermekkisasszony. — Férfi-állások ügyében jelentkezni lehet minden este 7—8-ig a központban (Kazinczy-u. 27. I. em.). Nők részére az Orth. Leányegyletnél, Dob-u. 35. II. em. (vasárnap, hétfő és kedd este 8—9-ig, szerdán este 9—1/2-10).

Dr. Frenkel Bernát vallásánár

zsidó nevelőintézete

Internátus fiuknak és leányoknak minden iskolatípus közelében.

Leánytovábbképző, 14 évesnél idősebbeknek, közművelődési és gyakorlati irányú tanfolyamok. XIV., Szabó József-u. 14. (Telefon ószig: 165-170.)

PARÓKÁT

legszebb kivitelben készítt hullámosított hajból; javítást, ondolálást olcsón vállal

HEISZ JENŐNÉ

parókakészítő és női fodrász,

Budapest, VI. Vasváry Pál-u. 4.

Tomché Jesivósz-Sabbosz Budapesten

Kazinczy utcai főtemplom: Sussmann Viktor és Steif Jonathan rabbik 10—10, Löwinger Sándor 36, Grosz Vilmos, Schächter Ármin 20—20, Reitmann Manó, Süßmann Adolf, Schlesinger Adolf, Stern Eliás 18—18, Majtényi 15, Ernst Márkus, Friedmann Alfréd, Dr. Friedmann Izidor, Gleisz Adolf, Goldklang Jakab, Mandel Imre, Mayer Lipót, Sputz Sándor, Sréter Dezső, Steiner József, Weisz Gáspár, Zacher Ignác, Zucker Henrik 10—10, Gelber Lázár 6, Csillag Jakab, Federer Ferenc, Fischer Heimann, Fischl Salamon, Flaschner Antal, Friedmann, Friedmann Mór, Glück Mór, Dr. Goldberger Márk, Gruber Vilmos, Kollmann M. W. Kostelitz Jakab, Moskovits Sámuel, Rosenberg Lipót, Roth Sándor, Sáfán Hermann, Salamon Mór, Steiner József, Dr. Stern Simon, Teitelbaum Dezső, Ungár Adolf, Weingarten Salamon, Weisz Dávid, Winternitz 5—5, Grünstein 4, Korein Dezső, Bialazurker Vilmos, Fischl Viktor, Kornfein Ábrahám, Kövesi Sándor, Preisz Mózes, Skrek Lipót, Schweitzer Oszkár, Stern Á. Sámuel, Tauber Mihály, Dr. Ungár Lipót 3—3, Bernát Sámuel, Braun Zsigmond, Goldstein Antal, Pollák Mór, Rapaport Izsák, Rosenberg Aladár, Tauber Miklós 2—2, Schwartz Zsigmond, Sternberg József 1—1. Összesen P 492.—

ELADÓ BRILLIANS ékszeréért nagy árat fizetek. Mindennemű ékszer, óra jutányosan beszerezhető: Streicher Béla, Teréz körut 31. Telefon: 310-879. Szombaton zárva.

SVÁBHEGYI ÜDÜLŐ

gyermekeknek és felnőtteknek, 3000 négyzetméteres parkban, subalpin klíma. Dr. Frenkel Bernát vallásánár, zsidó nevelőintézetében, I., Béla király-út 34. Telefon: 165-170.

ZUGLIGETBEN

gyönyörű parkos villában néhány gyereket nyaralásra elfogadok. Nyaralóknak orth. kóser ebédkosztot adok. ECKSTEIN WOLF hitoktató, VII., Dob-u. 13. II. 3.

Farkasvölgyi

orth. kóser penzió a Svábhegy déli lejtőjén. Torbágyi-út 110. sz. Tel.: 165-275. Tulajdonos: KRAUSZ MÓR. (59-es villamos). Minden szoba külön terrasszal, folyóvízzel. Elismert kintő konyha, polgári árak. Referencia: Grosz J. József budai orth. főrabbi.

NYARALJON MÁTRAFÜREDEN

Mandl orth. kóser pensióban a fenyvesben. Szép tágas folyóvízes szobák. Kintő ellátás. Jutányos árak.

Orth. Sasz-chevra: Klein Márkus 20, Klein Dávid, Kövesi Ignác 18—18, Heiden Leó, Heiden Géza, Herzfeld Hermann, Hermann Ignác, Weisz Sándor, Fonföder Mózes, Kohn J. Hermann, Roth Henrik, Rosenblatt Mózes, Dr. Ringwald, Schönberger Fülöp 10—10, Dr. Weinberger Ödön 6, Altschüler E., Izsák Miklós, Eisler Lajos, Büchler József, Braun Lajos, Goldmann Béla (Wekerle S.-u.), Dr. Deutsch M. Emil, Herzog József, Werner Henrik, Wagmann Herz, Sussmann Dezső, Lichtmann Ármán, Mandel Salamon, Papper Sándor, Kohn Manó, Kohn Adolf, Königsberg Ábrahám, Kövesi Béla, Kornhauser Salamon, Rosenbaum Miklós (Wekerle Sándor utca), Schlesinger Mór, Spitzer Sándor, Strauszmann Dániel 5—5, Adler Jakab, Ignác László, Wülliger Jakab, Weisz Lajos, Sussmann Mór, Lindenfeld Nánán, Lindenfeld Zoltán, Frank József, Friedmann Jakab, Kohn Emil, Schlesinger S. Jakab 3—3, Ausch Vilmos, Bergsmann Sándor, Davidovits József, Domány Mór, Hönig Ödön, Hermann Mayer, Weiszmann Lajos, Wiesner Ignác, Lipschitz Sámuel, Leuchter Béla, Márványi Andor, Neugewürtz Lipót, Müller Nándor, Porgesz, Kohn Béla, Winter László, Reich Henrik 2—2, Braun Zsigmond, Blumenthal Dávid, Goldstein Mór, Herzl Vilmos, Weisz József, Friedländer Sándor, Klein Béla, Reisz Zsigmond 1—1. Összesen: P 361.—

ROSENBAUM PENZIÓ és ÉTTEREM

SIÓFOK, Batthyány-u. 2. a, „HAP”-villa Telefon: 80.

Modern kényelem. Terrasz-étterem. Magyar-francia és diabetikus konyha. Mérsékelt árak. Kérjen prospektust. (Bpesti érdeklődés Wesselényi-u. 4.)

A tabi orth. Rabbiság felügyelete alatt.

BECKERT HUGÓ parókakészítő specialista

Speciális kivitel! VII. DOB-UTCA 27. Speciális kivitel! Elegáns paróka fejhez simuló hártavékony szőllel, csakis valódi prima hullámos hajból készítve.

Nyilvános jogu izr. polgári iskolával és Talmud-Tórával kapcsolatos orth. fiuinternátusba Vácon

megkezdődtek az előjegyzések a köv. tanévre. Prospektust küld: HERSCH IZR. INTERNÁTUS, VÁC.

Orthodox Izraelita Leányinternátus, Vácon

elemi, polgári és kereskedelmi tanulók részére. Modern épületben a legkényesebb igényeket kielégítő higiénikus berendezéssel. Bőséges ellátás. Családias és vállalkozásos nevelés. Egészségügyi és tanulmányi gondos ellenőrzés. Komoly felügyelet. Német társalgás. — Prospektus. HIRSCHFELD LEÁNYINTERNÁTUS, VÁC.

